

INFOCRATIE

Voorstel voor de ontwerpwedstrijd ‘ Herontwerp de lokale Democratie’.
Rogier de la Rive Box

Als aanzet voor een demonstratieproject voor vernieuwing van de lokale democratie in Weesp heb ik eerder het voorstel ‘*Think Global, Act Local*’ ingediend. Daarin heb ik voorgesteld om in gefuseerde kernen coöperaties op te richten die de lokale belangen structureren ten behoeve van het gemeentebestuur. Inmiddels heeft de burgemeester van Weesp zich er persoonlijk positief over uitgesproken. Hij zal het binnenkort inbrengen in het college.
Dat voorstel richtte zich op de structuur van de lokale democratie.

Bij democratische innovatie is vanzelfsprekend ook aan de orde hoe die structuur tot de nodige vernieuwing in de vertegenwoordiging kan leiden. Daartoe volgt hieronder een voorstel dat weliswaar aansluit op het eerste maar een afzonderlijke innovatie betreft omdat het zich niet beperkt tot de lagere overheid. Het richt zich op het (her)winnen van vertrouwen in de volksvertegenwoordiging door het inzichtelijker maken van het democratische proces voor de kiezer.

De informatiemaatschappij verandert ons leven met ongekende snelheid. Maar de democratie lijkt nog vast te zitten aan de negentiende-eeuwse vorm. En dat terwijl verkiezingen de eerste verzameling *big data* waren. De democratie heeft als het ware de *datamining* uitgevonden maar doet er weinig mee. Laten we bekijken hoe democratie in de informatiemaatschappij er uit zou kunnen zien. Ik hanteer hierbij de term Infocratie ¹. Dat begrip wordt al enige decennia gedefinieerd als: ‘*Een organisatie waarvan de werking is gebaseerd op de stroom van informatie*’. In de literatuur wordt onder meer de relatie tussen informatietechnologie en democratie beschreven. Tot nu toe doen diverse auteurs dit echter vooral fenomenologisch of gaan uit van de risico’s van de ‘macht van informatie’ ². Als ontwerper richt ik me op een nieuwe inhoudelijke invulling van dit begrip ³.

Verleden

Democratie is een mooi beginsel maar vanaf de introductie waren compromissen nodig om het werkbaar te maken. Deze ‘volksheerschappij’ veronderstelt een eenduidig begrip van ‘het volk’ en veronderstelt goed geïnformeerde burgers. Maar het volk was niet eenduidig en al zeker niet goed geïnformeerd. Om democratie werkbaar te maken werden zuilen van overeenkomstige kenmerken geschapen. En vervolgens werden die kenmerken toegepast in de promotie van de zuilen. Voor de kiezer werd daarbij een beroep gedaan op eenvoudige concepten. De confessionele, socialistische en liberale concepten vormen nog steeds de ruggegraat van de politieke vertegenwoordiging maar zijn inmiddels tot anachronismen verworden. De democratie is nog steeds op verzuiling gebaseerd terwijl de zuilen nauwelijks meer bestaan.

Heden

De ongeletterde burger bestaat niet meer. Het ooit in verbanden gegroepede volk is door de individualisering opnieuw opgedeeld en vertegenwoordigd in ontelbare, nu op informatie gebaseerde posities. In plaats van de verticale top-down informatie bedienen we ons van horizontale informatiestromen. We leven in een informatiemaatschappij waar elke burger elke nuance van nieuws kan vinden. Maar de politiek reduceert de nuances nog steeds op basis van dogma’s. Een dergelijke versimpeling knaagt steeds meer aan het vertrouwen in de volksvertegenwoordiging.

Individualisering is het ontwikkelen van persoonlijke waarden en het formuleren van persoonlijke belangen. Wanneer we kiezen, willen we onze persoonlijke waarden en belangen vertegenwoordigd zien. Dus zijn er evenveel waardencombinaties als kiezers. Dat was vroeger onwerkbaar. Maar we beschikken nu over de technologische mogelijkheden om hiermee om te gaan. Nu is het een kwestie van een algoritme ontwerpen en toepassen op het web.

Dit voorstel is gericht op de lokale democratie. En daar lijkt de noodzaak om een alternatief te bieden voor de politieke partijgebonden structuur nog actueler dan in het parlement ⁴. Maar juist in het parlement zien we het duidelijkst waar de schoen wringt. Partijpolitiek gewin lijkt belangrijker

geworden dan inhoudelijke representatie. Burgemeester Eberhard van der Laan sprak daar onlangs zijn afschuw over uit in ‘Zomergasten’⁵.

De introductie van een vernieuwing vereist zorgvuldige toetsing in de praktijk. Door een vernieuwing te ontwikkelen als aanvulling op de bestaande lokale structuur kan veilig ervaring worden opgedaan. Dan kan de lokale democratie ook een proeftuin zijn voor de provinciale en landelijke vertegenwoordiging. In de onderstaande overwegingen ga ik weliswaar vooral uit van de landelijke politiek om de problematiek te schetsen maar innovatie moet beginnen op het lokale niveau.

In de politieke praktijk kiezen we op basis van partijen. Maar elk fractielid kan uit de fractie stappen en een nieuwe fractie, partij of beweging beginnen. Dat is in de wet geregeld omdat we in theorie personen kiezen. De fragmentatie die is opgetreden door ‘uittrekers’ leidt in de tweede kamer tot een nooit eerder vertoond aantal fracties. Het lijkt me een signaal dat er behoefte is aan een meer gedifferentieerde vorm van representatie. Maar het wordt door de gevestigde partijen gezien als een bedreiging van de effectiviteit van de volksvertegenwoordiging.

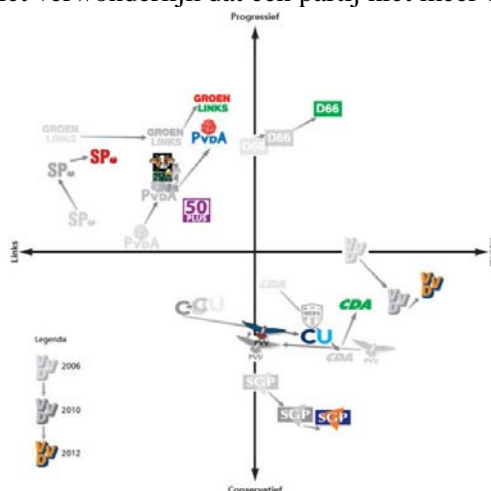
Wat de kiezer wil, is kiezen naar de voor hem geldende waarden. Ook het veelvuldig gebruik van kieswijzers duidt daarop. Kennelijk weten we als kiezer inmiddels niet meer welke partij onze waarden het best vertegenwoordigt en kennelijk willen we dat wel weten. De kieswijzer is gebaseerd op profielen die relevant geacht worden voor de waarden-keuze van een stemgerechtigde. Op basis daarvan volgt een partijkeus. Maar vervolgens blijkt dat de partij die we kiezen, potentiële fractieleden verzamelt met uiteenlopende profielen. Zozeer dat ze soms zelfs uit de fractie stappen en tegen de oude partij stemmen.

En dat weten we omdat we nu geïnformeerde burgers zijn. De groepering in vaste waarheden werkt dan niet meer. En wanneer we naar de duur van de huidige kabinetsformatie kijken, wordt dat bevestigd. De waarheden die ooit waarden vertegenwoordigen, zijn nu een blok aan het been van de onderhandelaars. Coalities worden gevormd op basis van concessies om de verschillen te overbruggen.

Waarom niet een systeem hanteren dat principieel uitgaat van overeenkomsten!

Wanneer we nu in een kieswijzer keuzes maken op basis van profielen, krijgen we een ordening van partijen die het meest overeenkomen met onze waarden. Maar niet één partij zal voor de volle honderd procent voldoen. En met de keuze van een partij weten we nog steeds niet hoe de individuele fractieleden denken. De kieswijzer gaat uit van gemiddelden van het voormalige stemgedrag van een partij maar is niet een uitdrukking van de diversiteit van de profielen van de kandidaten op de lijst.

Zoals onderstaand overzicht aangeeft, zijn de profielen van de partijen ook niet statisch. En wanneer het profiel van een partij al zo beweegt, hoe zit het dan met de individuele standpunten van de Kamerleden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat een partij niet meer op kiezerstrouw kan rekenen.

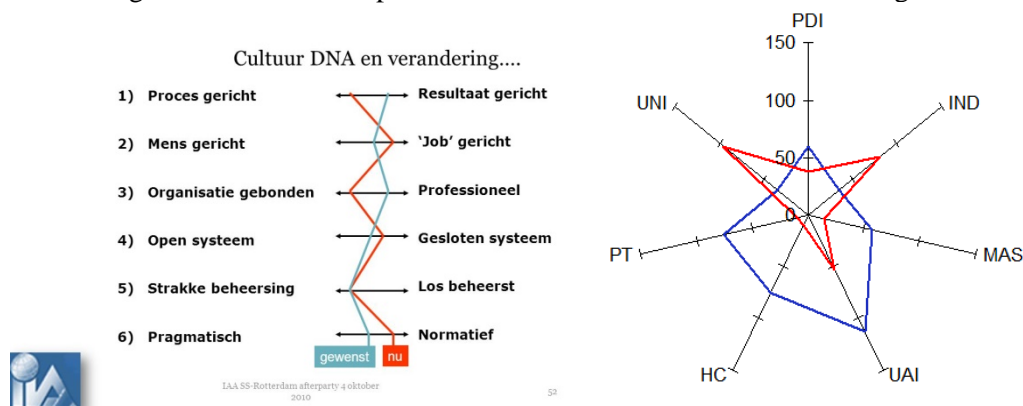
Toekomst

Anno Nu leven we in een informatiemaatschappij. Was destijds de samenstelling van politieke partijen gebaseerd op de grote veronderstelde waarheden, vanaf nu willen we kunnen kiezen op basis van de werkelijkheid. Niet op basis van ooit verzonnen en allang niet meer relevante reducties van de complexiteit maar op basis van persoonlijke waarden en belangen. En de ICT maakt dat mogelijk.

Vanaf nu willen we de individuele vertegenwoordigers kunnen selecteren die voldoen aan ons persoonlijke waardenprofiel. Het maakt niet uit in welke partij die zit of op welke plaats in de lijst. Het gaat er om dat diegene mij vertegenwoordigt. En niet alleen op basis van een foto van hun gezicht maar op basis van hún waardenprofiel.

Van de volksvertegenwoordigers moeten dus waardenprofielen worden opgesteld die eenvoudig leesbaar zijn voor de kiezer. In plaats van 'mission statements' in tekst gaat het om infographics die inhoudelijke posities helder weergeven en –nog belangrijker- eenvoudig onderling te vergelijken zijn.

Het waardenprofiel is een eenvoudige grafische weergave van de belangrijkste criteria. Hier twee willekeurige voorbeelden van 'profielen' waarin verschillende waarden vergeleken worden.

In het linker profiel worden tegenstellingen vergeleken. In het maken van een profiel van een volksvertegenwoordiger zou het gaan om algemeen maatschappelijke tegenstellingen. Door aan de linkerzijde de 'linkse' standpunten weer te geven en aan de rechterzijde de 'rechter' standpunten, ontstaat bij elke kandidaat een beeld waar hij of zij staat in het politieke spectrum. Deze vorm wordt hieronder besproken als *Positie-Infogram*.

Om in de politiek afstand te nemen van de traditionele links-rechts tegenstelling kan het rechter schema worden gebruikt. De assen vormen de voor de actuele situatie meest relevante criteria. Een punt in het hart geeft aan 'niet belangrijk', naar de rand in toenemende mate 'wel belangrijk'. Zo krijgt elke kandidaat zijn eigen signatuur. Deze vorm wordt hieronder besproken als *Prioriteiten-Infogram*.

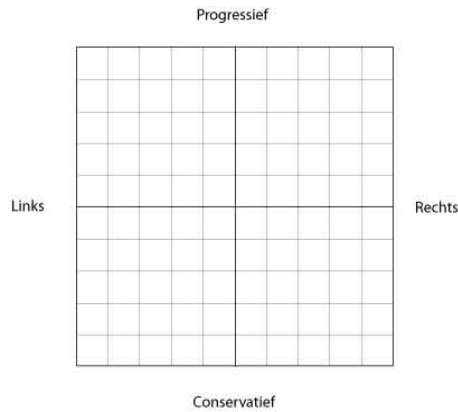
Het belangrijkste manco van de huidige partijgebonden politiek is het gebrek aan helderheid. Het doel van deze visualisering is om de participatie van de burgers in de politiek toe te laten nemen door de individuele standpunten van de vertegenwoordigers zichtbaar te maken.

Let wel; het gaat dan om vertegenwoordigers en niet om abstracte vertegenwoordigingen in partijstandpunten. De starheid daarvan lijkt mij de belangrijkste oorzaak van de huidige vertrouwenscrisis in de politiek. En dat komt omdat er nauwelijks meer 'eigenaren' van meningen te herkennen zijn in de op stemmenwinst gebaseerde retoriek.

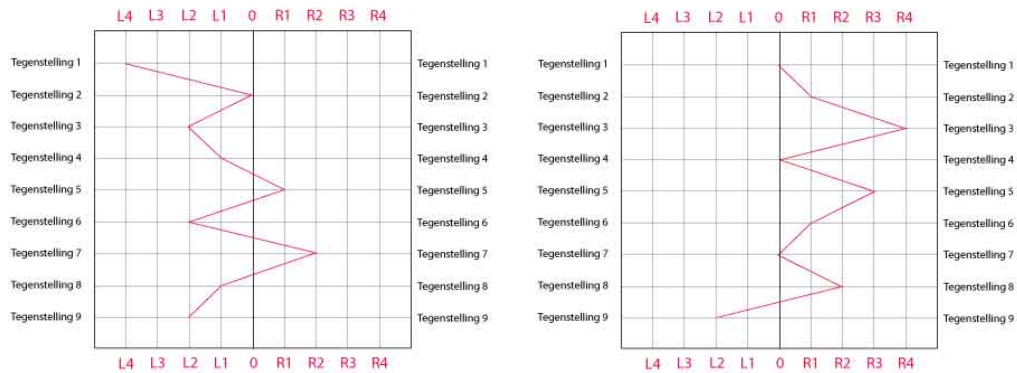
Positie-infogrammen

Het visualiseren van een maatschappelijke tegenstelling moet bij voorkeur gebaseerd zijn op een aantal generieke en tijdloze thema's. Daarmee kan het profiel op bredere schaal worden toegepast en ook worden gebruikt om veranderingen in de tijd te visualiseren. Behalve Links en Rechts worden dan ook Progressief versus Conservatief aangegeven zoals in het bekende positioneringsschema van partijen. De verdeling Links-Rechts en Progressief-Conservatief wordt bepaald op basis van criteria die ook voor de stemwijzers/kieswijzers gelden.

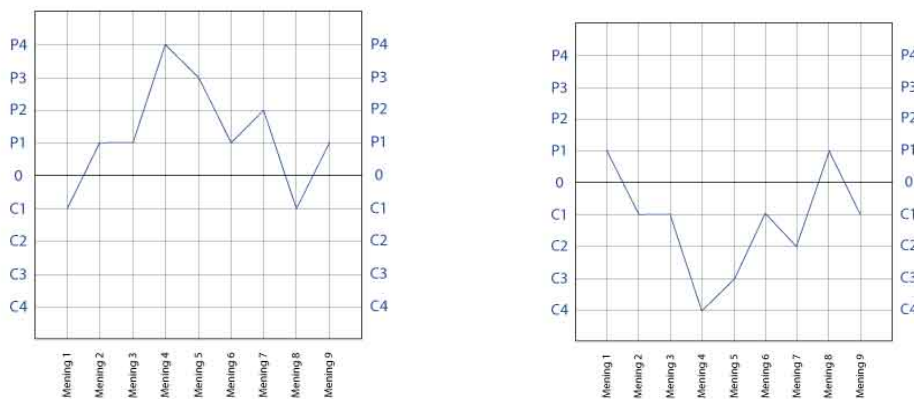

Er wordt wel gesteld dat de links-rechts positionering niet meer van deze tijd is omdat een rechtse partij als de PVV ook linkse standpunten heeft en een linkse partij als de SP ook rechtse. Dat geeft echter alleen maar aan dat de generieke indeling links-rechts niet meer werkt maar de verdeling in specifieke standpunten dús juist wel. Voor elk van de (hier) negen tegenstellingen is een criterium geformuleerd. De posities van L4 tot en met R4 zijn daarmee volledig eenduidig te maken.

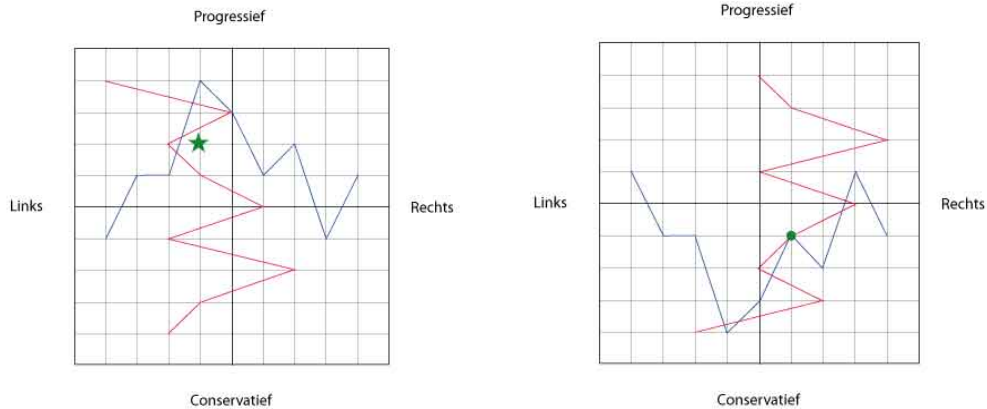

In de links afgebeelde grafiek is sprake van een 'linkse' signatuur, in de rechter van een 'rechtse'.

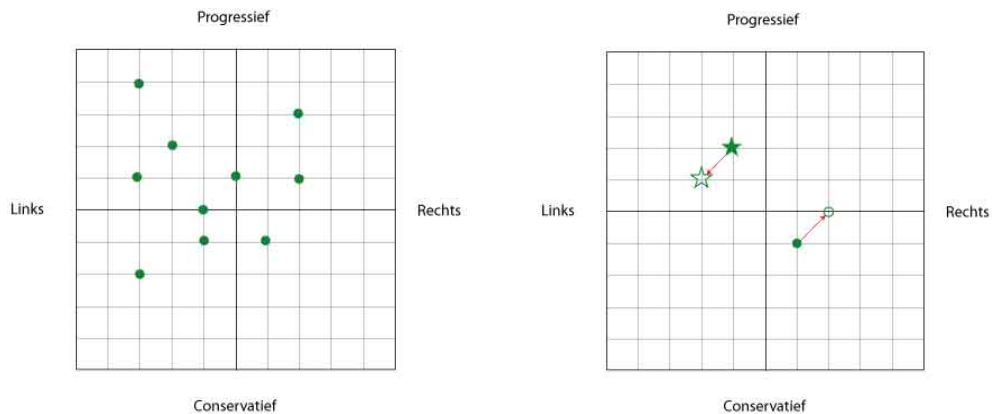

De verticale as is op basis van waardering; 'Hoe belangrijk vindt u verandering op een bepaald gebied'. Bijvoorbeeld 'Nederland moet snel van het aardgas af'. Ook voor elk van de (hier) negen waarderingen is een criterium geformuleerd. Ook deze posities van C4 tot en met P4 zijn daarmee volledig eenduidig. De linker afbeelding toont een 'progressief' profiel, de rechter een 'conservatief'.

Wanneer de twee profielen gecombineerd worden en een gemiddelde wordt berekend, ontstaat een positie binnen een kwadrant. De 'links-progressieve' is links met een ster weergegeven, de 'rechts-conservatieve' met stip in de rechter afbeelding. Hierdoor ontstaan positiebepalingen per kandidaat.

Deze positioneringspunten kunnen ook het karakter van bijvoorbeeld een gemeenteraad of een bestuur van een coöperatie weergeven. De individuele punten vormen dan samen een 'wolk' die de globale maatschappelijke positie van een groep aangeeft. In dit geval is deze 'scatter plot' dus op basis van individuele vertegenwoordigers.

Daarnaast kunnen veranderingen per persoon worden aangegeven zoals in de rechter afbeelding. Dit kan als resultaat van het stemgedrag of door het opnieuw beantwoorden van de toetsingsvragen. Verandering van standpunt moet ontgaan worden van het stempel van 'kiezersbedrog'. Aanpassing van een standpunt is een uiting van een voortgaand inzicht en soepel kunnen meebewegen met de realiteit. Transparantie over een veranderd standpunt maakt kiezers betrokken bij heroverweging van posities van vertegenwoordigers.

Tot zover de weergave van generieke positionering van personen in *Positie-Infogrammen*. Volksvertegenwoordiging wordt enerzijds gekozen op basis van een identiteit, anderzijds om een belang te vertegenwoordigen. Het positie-Infogram geeft de identiteit van de vertegenwoordiger weer. Voor belangenbehartiging is een andere weergave gewenst. Om inzicht te krijgen in zijn of haar standpunt in actuele, specifieke of lokale onderwerpen dienen de *Prioriteiten Infogrammen*.

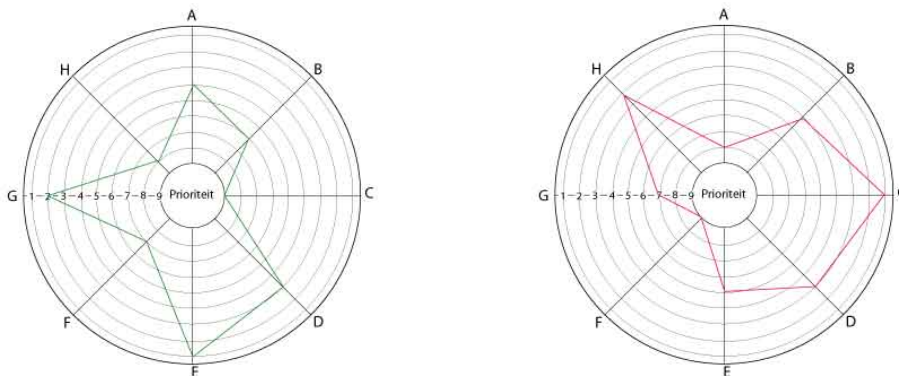
Prioriteiten infogrammen

Om te voorkomen dat in de prioriteiten ongewild een 'links-rechts' associatie ontstaat, wordt hier een cirkeldiagram gebruikt. In deze weergave worden –stel– acht onderwerpen met elkaar vergeleken. Een positie in het hart is 'niet belangrijk', hoe verder naar buiten, des te belangrijker. Prioriteit 1 is de buitenste ring. De prioriteit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het toekennen van een budget.

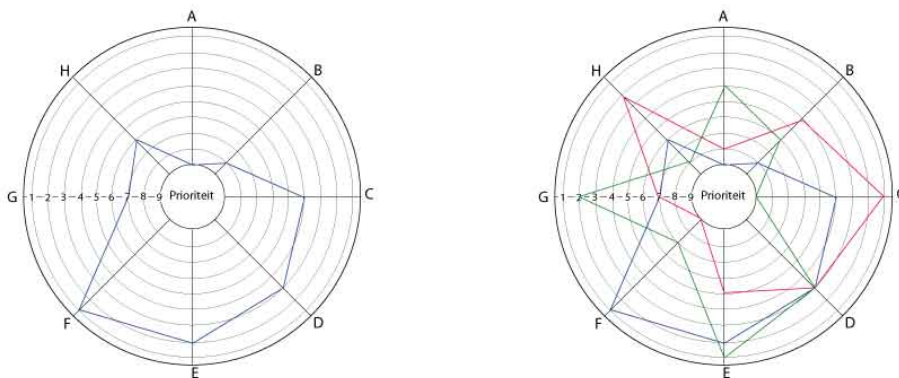

Maar het kan ook gaan om verschillende oplossingen of benaderingen van een onderwerp waarbij de buitenste ring de meest ingrijpende oplossing vertegenwoordigt.

In de hierboven weergegeven diagrammen is het duidelijk dat de volksvertegenwoordigers zeer verschillend denken over de onderwerpen A t/m H. De links afgebeelde vertegenwoordiger wil voor onderwerp C geen geld of tijd uittrekken, de rechter niet voor de onderwerp F.

En de prioriteiten van de derde vertegenwoordiger, hier links afgebeeld, geeft weer een volledig ander beeld. Om moedeloos van te worden wanneer –zoals in de huidige politiek- alle nadruk ligt op de verschillen. De Infocratie benadering gaat echter uit van de overeenkomsten.

Ondanks de verschillende profielen wordt in de rechter afbeelding direct zichtbaar dat deze drie vertegenwoordigers op onderwerp D voor hetzelfde standpunt kiezen. Deze ‘*gelijkgestemden*’ benadering maakt het mogelijk dat in een coöperatiebestuur of gemeenteraad per onderwerp andere persoonlijke coalities kunnen worden gesloten. Dit veronderstelt wel dat er gestemd kan worden zonder last of ruggespraak.

Infocratie in de praktijk

Het samenstellen van de specifieke onderwerpen kan een democratisch proces worden. Als start van het verkiezingsproces wordt de bevolking gevraagd welke onderwerpen het belangrijkste zijn om een kandidaat op te beoordelen. De meest genoemde onderwerpen worden gebruikt voor het samenstellen van de Prioriteiten Infogrammen. Vervolgens worden de criteria benoemd. Dit kunnen nuances zijn in een reeks of uitvoeringsvarianten binnen een doelstelling. Daarmee geeft de kiezer dus aan op welke aspecten ze de prioriteiten van de kandidaten willen kunnen beoordelen.

Op basis hiervan wordt aan elke kandidaat die zich verkiesbaar stelt, gevraagd om zijn posities en prioriteiten in te vullen. De posities in het Positie-Infogram zijn vrij. In het Prioriteiten Infogram moeten alle prioriteiten elk in een rangorde geplaatst zijn. Want alle kandidaten zullen anders prat gaan op veiligheid, milieu en zuinigheid. Er moet geprioriteerd worden!

De dataset wordt in de Infogrammen vertaald, zodat een kiezer een kandidaat visueel kan beoordelen. In een lokale krant en op een website kunnen de verschillende profielen van kandidaten met elkaar vergeleken worden. In de verkiezingstijd kunnen de Prioriteiten Infogrammen worden gebruikt om op een website de kandidaten te kiezen die op de meeste punten overeenkomstige standpunten hebben. Prioriteiten Infogrammen maken het dus niet alleen mogelijk om te kiezen op basis van gewenste profielen maar ook op basis van de verwachte effectiviteit van de toekomstige besluitvorming!

Wanneer de kiezer op de site ook zijn eigen voorkeursprofiel opgeeft, maakt de computer selecties en ordening van kandidaten naar de criteria van de kiezer. De verkiezing is daarmee volledig gericht op 'voorkeursstemmen'. De kiezer kiest uit het totale aanbod de kandidaat die globaal het meest met zijn voorkeur overeenkomt. Maar kan ook per onderwerp selecteren wanneer dat voor hem zwaar weegt.

Ook voor het politieke bedrijf kunnen clusters van *gelijkgestemden* worden samengesteld. In plaats van groepering onder de noemer van een partij, worden kandidaten geclusterd naar overeenkomsten. Voor elk onderwerp kunnen specifieke clusters worden samengesteld. Door de criteria te verscherpen of te verruimen, kan voor elk onderwerp een meerderheid worden gevonden. De computer draait dan een lijst uit van personen die het waarschijnlijk eens zijn over een specifiek onderwerp. Die groep wordt dan bijeengebracht om een voorstel uit te werken. In elke groep kunnen dan dus andere verhoudingen van de partijen voorkomen. Hierin verschilt Infocratie dus volledig van de huidige praktijk. De huidige kabinetsformatie is een voorbeeld van het bijeenbrengen van partijen die gekozen zijn op hun verschillen en dus moeilijk tot overeenstemming kunnen komen. In de infocratie wordt daarentegen gekozen voor mensen met overeenkomsten; de *gelijkgestemden*. Al is het maar op een enkel onderwerp.

De introductie

De werkelijkheid is oneindig complex. Om daaruit een vertegenwoordiging samen te stellen, vereist dus een ordening en rangschikking. Maar baseer die dan op de meest verfijnde weergave van de werkelijkheid. En dat is op basis van mens tot mens. En begin daar niet mee in de tweede kamer maar juist onderop. In de leefwereld van de burger. Daar kan het geabstraheerde profiel van een kandidaat nog extra ingekleurd worden door persoonlijke contacten en interviews. Op basis van de Infogrammen kunnen gerichte vragen worden gesteld en standpunten worden vergeleken.

De gemeenteraad is door de huidige trend naar schaalvergroting door fusies steeds meer een instrument geworden van de systeemwereld. De huidige gemeenteraad is samengesteld op basis van politieke partijen, dus op basis van de oude ordening naar starre profielen. Wat gechargeerd gesteld, moeten we dus eigenlijk kiezen voor partijen die ons niet meer vertegenwoordigen voor belangen die niet de onze zijn op basis van standpunten waar we geen inzicht in hebben. Door schaalvergroting blijven de gemeenschappen van de kernen in democratische zin, verweesd achter.

Om een nieuwe wijze van vertegenwoordiging te ontwikkelen is de structuur van de gefuseerde kernen het ideale laboratorium. In een ander voorstel pleit ik voor het samenstellen van coöperaties voor het maatschappelijk middenveld en voor het burgerdomein. Dat zijn nieuwe ordeningen op basis van lokale waarden en belangen. De gemeenteraad kan gewoon functioneren in de gefuseerde gemeente. Maar voor de kernen die daarmee op een grotere afstand komen te staan tot het openbaar bestuur zou deze nieuwe democratische structuur op basis van Infocratie een oplossing kunnen zijn. In de kernen is dan geen politieke besluitvorming meer nodig maar wel het bijeenbrengen van *gelijkgestemden*.

De lokale organisatie krijgt dan een bestuur dat alleen ingekaderd wordt door een vast aantal vertegenwoordigers. Wie de vertegenwoordigers zijn, wordt bepaald door verkiezingen op basis van de Waardenprofielen. En de kandidaten die de meeste voorkeursstemmen krijgen, vormen het bestuur. Daarmee is verzekerd dat de vertegenwoordiging ook werkelijk de bevolking representeert. Het is dan aan de gemeenteraad om die vertegenwoordiging een mandaat te verstrekken zodat ook effectief de lokale waarden en belangen gediend kunnen worden. En de juridische vorm kan de coöperatie zijn zoals in een voorgaand voorstel is beschreven of andere organisatievormen. Wanneer in alle kernen op deze manier burgervertegenwoordigingen ontstaan, wordt het werk van het gemeentebestuur een flink

stuk efficiënter en democratischer. Daarnaast ontstaat er een overlegsysteem tussen de kernen omdat door vergelijking van de profielen ook op dat niveau *gelijkgestemden* bijeengebracht kunnen worden.

Het vervolg

De op basis van Waardenprofielen gekozen vertegenwoordigers uit de lokale samenleving kunnen zich ook kandidaat stellen voor de gemeenteraad. Ze zijn dan ongebonden en hebben alleen verantwoording af te leggen aan de lokale bevolking op basis van hun Profiel. De mate waarin deze ongebonden vertegenwoordigers worden gekozen ten opzichte van partijgebonden kandidaten, geeft de behoefte van deze directe vorm van vertegenwoordiging aan. De vertegenwoordiging van de lokale organisatie, bijvoorbeeld de in de hiervoor genoemde coöperatie, vormt dan als *Ongebonden Fractie* een alternatief voor een politieke partij. Daarmee kan een systeemwijziging als evolutie plaatsvinden binnen het huidige bestel door de democratie zijn werk te laten doen.

Hoewel Infocratie in eerste instantie bedoeld is voor nieuwe vormen van lokale democratie, kan het ook op hogere bestuursniveaus werken. Ook daar is het niet een vervanger van de bestaande partijpolitieke vertegenwoordiging maar een aanvulling. Dit kan zijn door de toetreding van de Ongebonden Fractie maar ook door de verbeterde inzichtelijkheid van de standpunten van de fractieleden van bestaande partijen. De kans is groot dat daarmee voor de bestaande partijen een stabielere situatie ontstaat omdat niet de fractie maar een fractielid wordt 'afgerekend' op zijn beleid.

Om deze vorm van Infocratie te testen zou een proef binnen een gemeente plaats moeten vinden. Ik stel Weesp voor. Het is een nog zelfstandige gemeente waar het gemeentebestuur in een welhaast voorbeeldig afstemmingsproces met de bevolking de toekomst vorm geeft. Het is een gemeenschap die in hoge mate in balans is. De bewoners kenmerken zich door een gevoel van 'eigenaarschap'. Door de uitgebreide 'nulmetingen' die ten behoeve van een bestuurskracht onderzoek zijn uitgevoerd, wordt duidelijk dat Weesp in demografische zin een goede afspiegeling is van het landelijke gemiddelde. Daardoor kan het een optimale testlocatie zijn.

De volgende stappen lijken me dan:

- Overleg met een politicoloog of Kieswijzerorganisatie over de positioneringssystematiek.
- Afstemming met lokaal bestuur en bevolking over de actuele prioriteiten.
- Inventarisatie van de behoefte aan onafhankelijke kandidaten.
- Opzetten van een Infocratie organisatie, website, reglementen en juridische inkadering.

De gedachte is om van alle kandidaten van de komende gemeenteraadsverkiezingen van Weesp de Profielen op te stellen, dus zowel van de partijgebonden vertegenwoordigers als van onafhankelijke kandidaten. Die moeten dan in een verkiezingskrant vergeleken kunnen worden. Bij voorkeur is er dan ook al een eenvoudige website waarbij vergelijkingen en ordeningen gemaakt kunnen worden. Na de gemeenteraadsverkiezing volgt natuurlijk een evaluatie.

De Noodzaak

Vernieuwing van het stelsel lijkt steeds noodzakelijker. Dat wordt pijnlijk zichtbaar op het niveau van het landelijke parlement. In de huidige kabinetsformatie is het wonderlijk om te zien hoe partijen die hun bestaansrecht ontleen aan het benadrukken van verschillen, nu verzocht worden om overeenkomsten te vinden zonder gezichtsverlies.

Het probleem is niet het partijstelsel als zodanig maar de ideologische gelijkschakeling van de volksvertegenwoordigers. Prof. Tom van der Meer stelt in zijn boek 'Niet de kiezer is gek': "Het probleem van de Nederlandse politiek is dat een verouderde bestuurscultuur, gedragen door de gevestigde partijen, niet langer aansluit op de emancipatie van de Nederlandse kiezer"⁶.

De kansen

Met Infocratie kunnen meerdere effecten worden bereikt: (hier refererend aan de Tweede Kamer)

- Bij verkiezingen bestaat het stembiljet alleen uit mensen die zich werkelijk beschikbaar stellen als volksvertegenwoordiger en wordt ontdaan van de vele namen van mensen die zeker niet gekozen zullen worden.
- Het merkwaardige fenomeen van 'lijstduwers' die zelfs niet in de kamer willen, komt te vervallen.
- Het manipuleren en lobbyen wordt zinloos omdat dan elk kamerlid afzonderlijk benaderd zou moeten worden. De groep *gelijkgestemden* wordt per onderwerp samengesteld. Natuurlijk kan de woordvoerder van een dergelijke groep zich desgewenst laten informeren.
- Laat maar komen, die digitale stemmachine. Omdat er alleen op personen wordt gestemd die steeds in wisselende meerderheden functioneren, heeft niemand belang bij het manipuleren van de uitkomst. Het is voor geen enkele hacker interessant om moeite te doen voor het beïnvloeden van de stemming; het per persoon en per stemhokje bijsturen zou electoraal nauwelijks invloed hebben.

Voor de wijze van samenstellen van de Tweede Kamer heeft het Burgerforum Kiesstelsel in 2006 zinvolle aanbevelingen gedaan. Met verkiezingen op basis van persoonlijke Waardenprofielen zouden de meeste daarvan worden gerealiseerd ⁷.

Het grote doel van Infocratie is dat de burgers weer echt het gevoel krijgen, vertegenwoordigd te worden. Iedereen kan precies aangeven wat hij wenst en wordt 'eigenaar' van de koers van de gekozen kandidaat ⁸. Hij kan tussentijds 'zijn' vertegenwoordiger volgen in zijn stemgedrag. Hij kan zelfs via een besloten sociaal netwerk volger worden van zijn kandidaat en reageren. Bij Infocratie is tussentijdse betrokkenheid door participatie en deliberatie dus vanzelfsprekend. De huidige, alleszins begrijpelijke noodgreep naar populisme ⁹ zal dan niet meer nodig zijn. Infocratie biedt voorts het platform om democratie in de beleefwereld van de millennials te brengen, bijvoorbeeld op basis van een te ontwerpen 'serious game'.

De Infocratie kan ook een alternatief bieden voor referenda. De overeenkomst met een referendum is dat er op specifieke onderwerpen gekozen kan worden. Het grote verschil is echter dat bij Infocratie een vertegenwoordiger gemandateerd wordt om over het onderwerp te beslissen. Een ander verschil met een referendum is dat het thema niet gekaapt kan worden voor politiek gewin zoals het geval was bij het recente Oekraïne referendum.

De volksvertegenwoordiger kan ook zelf tussentijds onderwerpen op de agenda zetten. Bij een heikel onderwerp kan hij een *Prioriteiten Infogram* genereren door met politieke opponenten het spectrum van basiscriteria te formuleren en aan zijn mede-volksvertegenwoordigers voor te leggen. Er ontstaat dan een interne mini-enquête voor de politieke besluitvorming. Het Infogram geeft dan aan welke standpunten er worden ingenomen, op welke aspecten er overeenkomsten bestaan en of er voldoende draagvlak is voor het voorstel. Door deze Infogrammen openbaar te maken, ontstaat begrip voor de afweging van argumenten en daarmee vertrouwen in de besluitvorming.

Het invoeren van een zo gedifferentieerd mogelijk systeem biedt vele kansen. Communicatief is het voordeel dat het persoonlijke standpunten van vertegenwoordigers in beeld brengt, maatschappelijk is het voordeel dat het aansluit op de informatieverwerking van jongeren, democratisch is het voordeel dat meningsvorming tot in detail inzichtelijk wordt.

Maar de belangrijkste overweging is dat het kan bijdragen aan het herstellen van het algemene vertrouwen in de politiek. Prof. dr. Paul Dekker, programmaleider Waarden en Zingeving van het Sociaal en Cultureel Planbureau constateert in een recente lezing een stabiel laag niveau van vertrouwen in de politiek ten opzichte van andere maatschappelijke instituties en een significant afnemen van vertrouwen bij jongeren in de traditionele media ¹⁰. Door de uitvoering van Infocratie te laten vormgeven door jongeren kan politiek hopelijk weer aansluiting vinden bij de millennials.

Noten:

1. In Nederland is het woord Infocratie geïntroduceerd door Arre Zuurmond, de Amsterdamse ombudsman, cum laude gepromoveerd op 'De infocratie: een theoretische en empirische heroriëntatie op Weber's ideaaltype in het informatietijdperk'. Hij beschouwt het begrip vooral in de context van organisaties, niet als hulpmiddel voor burgers.

2. In de Amerikaanse literatuur wordt het begrip Infocracy veelal geplaatst in de ontwikkelingsreeks Aristocracy > Burocracy > Infocracy. Men denkt daarbij sterk vanuit de informatietechnologie en richt zich op de gevaren van 'de macht'. Men ziet in Infocracy vooral de dreiging van de macht van informatie in de handen van de bestaande machthebbers. Er wordt dan verwezen naar Trump (ontkennen van informatie), Erdogan (strafbaar stellen van informatie), Poetin (manipuleren van informatie) en vele andere machthebbers. Waar men het daarbij heeft over de top-down macht van informatie in de systeemwereld, gaat dit voorstel over de bottom-up macht van informatie in de leefwereld.

3. In dit voorstel ga ik als etymologische basis uit van het begrip Democratie. De Infocratie die ik beoog is gericht op transparantie en bedoeld om democratische besluitvorming te faciliteren. Dit is dus de macht van informatie die aan het volk beschikbaar wordt gesteld als tegengif tegen gemanipuleerde informatie. Door de Infocratie te baseren op transparantie is het moeilijk te manipuleren en is onwaarheid moeilijk te verbergen. Het beoogde systeem is het tegenovergestelde van het twee-partijen stelsel dat uitdaagt tot het beschadigen van de opponent. Hackers zullen met de gefragmenteerde informatie van deze Infocratie niets aankunnen.

4. In zijn lectorale rede 'Bestuurskracht en Innovatie' uit 2008 gaat dr. Peter Castenmiller in op de relatie van infocratie en bestuurlijke vernieuwing:

http://www.decentraalbestuur.nl/images/pc_doc/lectorale%20rede%2020080904.pdf

In deze tekst beschrijft hij het probleem dat zich ontwikkelt in de democratie en de noodzaak om het begrip Infocratie te incorporeren. Als wetenschapper beschrijft hij vooral de problematiek. Hij formuleert daarmee echter wel precies de vraag waar mijn voorstel een antwoord op wil geven. Hieronder volgen een aantal citaten uit zijn lectorale rede:

Bestuurskracht en Innovatie

Op pag. 8 introduceert hij in het hoofdstuk 'Schets van het probleem' het begrip 'Infocratie'

'De in de laatste jaren van de vorige eeuw spectaculair toenemende mogelijkheden van Informatie- en Communicatietechnologie leken op het eerste gezicht een wenkend perspectief te bieden om het ideaaltype van de Weberiaanse bureaucratie in stand te houden en zelfs te versterken. Zuurmond wijst deze gedachte af. Juist vanwege de toenemende invloed van Informatie- en communicatietechnologie is de 'Infocratie' als nieuw ideaaltype veel waarschijnlijker. In de Infocratie staan centralisatie, hiërarchisering en formalisering onder druk, omdat kennis en informatie ook op decentraal niveau in toenemende mate beschikbaar komen. Tegelijkertijd worden deze kennis en informatie zo veelomvattend, dat centrale sturing vrijwel onmogelijk wordt.

Op pag.11 in het hoofdstuk 'Bestuurskracht' formuleert hij 'een vrij simpele omschrijving van bestuurskracht':

'Het heeft betrekking op het vermogen om:

- *Maatschappelijke uitdaging centraal te stellen,*
  - *Relevante actoren bij elkaar te brengen,*
  - *En te laten samenwerken,*
  - *Met een democratisch bestuur dat betrouwbaar, integer en responsief is.*
- Essentieel ... is de ambitie om een maatschappelijke uitdaging aan te willen gaan, en het vermogen om relevante maatschappelijke coalities te organiseren'.*

en over de betekenis van bestuurskracht:

‘Natuurlijk kan meting van bestuurskracht zinvol zijn, maar dan als startpunt voor de discussie wat die meting aan uitkomsten oplevert, welke interpretaties daar aan te geven zijn en wie welke acties op grond ervan wil ondernemen. Oftewel, het gaat niet om de beoordeling, het gaat om het proces dat volgt uit de meting’.

Op pag. 18 in het hoofdstuk: ‘Modernisering van het lokale bestuur’ haalt hij een suggestie voor nieuwe verhoudingen aan:

“Governance probeert duidelijk te maken dat in onze complexe maatschappij niet alles op het niveau van de staat kan worden beslist, maar dat sommige besluiten kunnen worden overgelaten aan de organisaties van de civil society, aan de markt, aan de burger of aan combinaties daarvan.” In deze benadering kiest het bestuur dus ook voor een bescheidener opdrachtgeversrol, en geeft deze eerst de ruimte aan de samenleving.

En op pag. 19 waarin wordt ingegaan op ‘hybridisering’ van de lokale politiek, vanwege een geconstateerde vermaatschappelijking, verzelfstandiging, privatisering en regionalisering van traditionele overheidstaken, verwijst hij naar een studie van Denters:

‘Volgens Denters leidt dit tot twee nieuwe functies voor raden. De eerste is die van democratisch facilitator of bruggenbouwer, waarbij de raad – onder bepaalde voorwaarden – democratische kaderstelling en controle ‘overlaat’ aan betrokken burgers. Daarmee bevordert de raad interactief bestuur en stimuleert de raad burgercontrole op dienstverlening. Belangrijk hierbij is dat Denters signaleert dat de raad hiermee zichzelf ontlast, door meer aan de burgers over te laten. Een tweede nieuwe rol is die van het bewaken van de democratische kwaliteit van de burgerparticipatie. Hiermee wordt het eerder gesignaleerde bezwaar tegen directe democratie, namelijk dat deze vaak selectief is en gedreven wordt door hele specifieke belangen, getemperd. De raad zou waarborgen moeten verzorgen dat dit niet al te scheef wordt. Denters spreekt wat dit betreft over de rol van democratisch ‘auditor’.
“Aldus kunnen raadsleden aan de invoerzijde ertoe bijdragen dat de zorgen, wensen en voorkeuren van burgers doordringen tot de politiek-bestuurlijke agenda.” Hun rol is dan vooral om te bewaken dat de voorkeuren van alle relevante groepen in de samenleving wordt gehoord en dat er een goede afweging plaatsvindt. Het is een oplossingsrichting die bijdraagt aan zowel het ontlasten van de raad en aan het bevorderen van meer directe invloed van burgers op het politieke proces. Het lokale bestuur meet zich veeleer een procesrol aan, en bemoeit zich minder met de inhoud’.

(B. Denters en L.E. Rose, Comparing Local Governance, Trends and developments. London, 2005.)

5. De noodzaak van verandering door Eberhard van der Laan

De transcriptie van een deel van het interview door Janine Abbring (JA) van Eberhard van der Laan (EvdL) in VPRO Zomergasten op 30 juli 2017 waarin hij zich uitsprak over de partijpolitieke belangen in de volksvertegenwoordiging. Hij refereert aan het Kamerdebat na de aanslag op de redactie van Charley Hebdo maar spreekt duidelijk zijn afschuw uit over hoe het politieke debat verworden is tot partijpolitieke propaganda. Ik heb deze tekst toegevoegd om noodzaak aan te geven om de volksvertegenwoordiging anders in te richten. De zinnen zijn onderstreept waarin Infocratie een verbetering kan betekenen.

(beelden aanslag)

EvdL:

‘In mijn burgemeesterschap zijn er weinig dingen geweest waarbij je zo massaal de angst voelde en het verdriet voelde over wat er gebeurde in Parijs. En dan komt het; dan moet je als bestuurders-politici proberen de mensen te helpen, je moet in hun schoenen gaan staan, empathisch zijn met hun zorgen en angsten.’

JA:

En heb je het dan over het politiekorps of over de burgers.

EvdL:

'Ik heb het over de burgers én het politiekorps. Als minister, burgemeester, als kamerlid moet je zorgen dat je dan laat zien dat je terecht vertegenwoordiger bent, je gaat opzij staan en je gaat helpen.

'Ik wil nu het tweede fragment laten zien want dat is mijn eigenlijke onderwerp'.

'Waar ik de laatste jaren een beetje over in zit..!'

'Ik wil het graag even inleiden want dan snappen de mensen ook wat ik laat zien uit het Tweede-Kamer debat over Charlie Hebdo.'

'Kijk, politiek is heel moeilijk. Het is een evenwichtskunst tussen aan de ene kant met elkaar samenwerkend problemen oplossen én een beetje tegen elkaar in, laten zien voor welke richting jij staat, welke richting je vertegenwoordigt; representatie. Die twee dingen kan je schematisch zien als de moeilijke taak van een volksvertegenwoordiger. Die moet beide dingen goed kunnen. En ik heb gezien de laatste jaren: dat probleem oplossen samen, gaat de politiek in Nederland de laatste jaren veel moeilijker af. Ik ben minister geweest en heb dat gezien in Den Haag. En ik zie het ook in Amsterdam. Dat jezelf afzetten tegen de ander om te laten zien dat je beter bent en dat de burger jón moet kiezen na vier jaar, daar is men de grootste deel van de tijd mee zoet.

JA:

Elkaar de vliegen afvangen heeft de overhand?

EvdL:

'Dat heeft de overhand gekregen. Als ik hier met mensen over praat die uit "dat bedrijf" komen, zegt iedereen, "ja, daar heb je eigenlijk wel gelijk in, dat vind ik ook". In het openbaar hoor je mensen hier nauwelijks over want het levert de meeste punten op bij de verkiezingen, maar het is fout.

En in dit onderwerp zijn we met partijpolitiek, dat is dus die representerende kant, doorgeslagen. Moeten we niet terug naar "samen problemen oplossen".

JA:

Laten we eerst gaan kijken naar wat jij dus als problematisch ervaart.

EvdL:

De mensen moeten hun eigen oordeel vellen en goed opletten maar wat ik wil laten zien dat ze (de parlementariërs) dit afgrijselijke ding niet beoordelen naar het afgrijselijke ding maar vanuit de oude modus van elkaar te lijf gaan.

(Beeld: fragmenten uit het Tweede Kamerdebat, een week na de aanslag op Charley Hebdo)

JA:

Jij hebt hier heb ik met samengeknepen billen naar zitten kijken....

EvdL:

'Ja, dat kan je wel zeggen, want dit ging helemaal voorbij aan waar de burgers mee zaten, die politieagenten mee zaten, die redacties.. Dit was gewoon ouderwets vliegen afvangen. Ik vond het totaal ongepast! Maar wat ik vooral vind, -en ik ga nu iets zeggen dat arrogant kan worden gevonden -, dit hebben ze zelf niet eens door; ze denken dat dit hun werk is en zover is het gekomen met de partijpolitiek'.

JA:

Wat vind je het ergste, pik er eens iemand uit

EvdL:

*'Nee, ZE DOEN HET ALLEMAAL!
Ik laat deze vijf zien omdat ze het allemáál doen. DIT IS HUN SPEL!'*

Dit spel, dit hadden ze twee weken voor de aanslag ook kunnen doen. Het ging langs wat er nodig was op dat moment...Ik wil een ding heel duidelijk zeggen: Deze mensen zijn niet slechter dan de mensen die dertig jaar geleden in de politiek zaten, dat is mijn punt helemaal niet.

Het is die kant opgetendeerd als systeem. Als beloningen konden worden gegeven voor wie het beste kan afkatten... Maar de beloning zou natuurlijk moeten gaan naar diegene die daar een evenwicht in weet te vinden en die een zodanig indrukwekkend verhaal houdt dat niemand op zijn tenen getrapt wordt en dat iedereen beter snapt wat ons te doen staat en wat niet'.

JA:

Maar dit is toch ook wat politiek is?

EvdL:

'Waarom'

JA:

Omdat iemand toch zijn standpunt, zijn visie op iets te berde brengt?

(casusdiscussie)

EvdL:

Ik weet dat burgers daar niet in geïnteresseerd zijn. Die hâten dat vliegen afvangen. Ze willen verschillen zien. Dus de verschillen in ideeën moeten gerepresenteerd worden want ze willen inderdaad iets te kiezen hebben elke vier jaar maar daarna willen ze graag dat er zaken gedaan worden. Dat er op een eerlijke manier zaken gedaan worden. En nogmaals, het gaat er niet over dat deze mensen slechter zijn dan de generatie voor hen. Het systeem is steeds meer, ja, ik noem het, pervers geworden in termen van "vecht maar als bazen van dit land, knok maar, de burgers vinden dat wel fijn; ". De burgers vinden dat niet fijn.

(casus)

JA:

Jij zegt: "het ligt niet zozeer aan de haantjes an sich" maar aan het systeem?

EvdL:

*'Aan het systeem! **We moeten het over het systeem hebben.**'*

JA:

Moeten we het systeem dan afschaffen, wat moeten we dan, het is er nu eenmaal..

EvdL:

'Dat is de beste vraag aan mij: Ik heb geen alternatief. Ik vind dat we die evenwichtskunst van het samen problemen oplossen en veel constructiever je afzetten tegen anderen, namelijk tot veel minder niveau van ruzie. Dat is het enige dat ik erover kan zeggen. Maar daarmee heb ik de oplossing niet gegeven. In België heb je Van Reybrouck die zegt, "ik heb liever mensen boven me staan die geloot worden dan gekozen", "...dan mensen die zich op zo'n manier zeteltjes verwerven". Dat vind ik geen ideale oplossing. Maar die heeft hetzelfde probleem gezien.

JA

Gaat het in de samenleving beter dan in de politiek?

EvdL:

'Ik durf het nauwelijks te zeggen, maar: JA! Tachtig, negentig procent van de mensen in Amsterdam, in Nederland zijn constructieve mensen, zijn positieve mensen. Die willen dit helemaal niet, die kiezen niet iemand met een mandaat om vier jaar lang ruzie met anderen te maken. Dat doen ze niet in hun eigen werk, in hun eigen gezin of in hun eigen scholen. Dat vinden ze lang zo leuk niet als sommige politici lijken te denken.

6. Niet de kiezer is gek

Door prof. dr. T.W.G. (Tom) van der Meer, in een 'Gedurfd pamflet over de onzin in de politiek':

Politicooloog en publicist Tom van der Meer dient in 'Niet de kiezer is gek' David van Reybrouck, Thierry Baudet, Maarten van Rossem, Sybrand Buma, Edith Schippers, Bernard Wientjens, Alexander Pechtold en vele anderen van repliek.

Hij breekt een lans voor de kiezer die steeds maar weer ten onrechte de schuld krijgt van het gebrek aan vertrouwen in de politiek en van wispelturig stemgedrag.

Ronduit zorgelijk noemt hij het dat politici en media massaal de vlucht naar voren zoeken in maatregelen die de democratie zouden moeten redden maar feitelijk ondergraven, en bestuurlijk niets oplossen. Kiesdrempels, fusies van partijen, referenda en burgerfora; het zijn contraproductieve medicijnen voor een verkeerd begrepen kwaal.

Het zijn de politici zelf die zich een spiegel moeten voorhouden. Er is geen crisis van de democratie, er is een crisis van de gevestigde partijen. Zij zitten op een doodlopend spoor, maar blijken niet bij machte bij te sturen.

Tom van der Meer (1980) is hoogleraar Politicologie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij doet uitvoerig onderzoek naar o.a. politiek vertrouwen, kiesgedrag, en het Nederlandse partijstelsel. Hij is co-directeur van het Nationaal Kiezersonderzoek. Daarnaast is hij mede-oprichter en -redacteur van het veelgelezen weblog StukRoodVlees.nl, dat vanuit politicologisch oogpunt commentaar geeft op de actualiteit.

7. Toelichting Burgerforum Kiesstelsel

Het Burgerforum Kiesstelsel was een groep van 140 onafhankelijke mensen afkomstig uit heel Nederland. Zij kregen de opdracht om uit te zoeken wat het beste kiesstelsel is voor Nederland. In november 2006 werd het advies van het Burgerforum bekend. In april 2008 liet het kabinet-Balkenende IV weten de adviezen van het Burgerforum niet over te nemen.

Infocratie lijkt goed aan te sluiten op de adviezen op het gebied van de vertegenwoordiging in de Tweede Kamer. Daarnaast heeft het forum ongevraagde adviezen geformuleerd waarvan de eerste drie hier zijn weergegeven.

Ongevraagde adviezen

'Verder heeft het Burgerforum een aantal ongevraagde adviezen uitgebracht omdat het forum heeft geconstateerd dat er een gebrek is aan vertrouwen in de politiek. Alleen het verbeteren van het kiesstelsel is niet genoeg om dit vertrouwen te herstellen. De vijf ongevraagde adviezen aan het kabinet zijn':

Een appel op afgesplitste Kamerleden

om hun zetel terug te geven aan de partij waarvoor zij aanvankelijk in de Kamer zijn gekomen. Dit omdat afsplitsers in alle gevallen op basis van het verkiezingsprogramma van de partij in de Kamer gekozen zijn.

Oproep aan zogeheten 'lijstduwers'

Deze lijstduwers als stemmentrekkers moeten alleen op de lijst gaan staan als zij daadwerkelijk van plan zijn eventueel Tweede Kamerlid te worden. Uit bijeenkomsten die het Burgerforum door heel Nederland organiseerde, bleek dat veel Nederlanders zich storen aan deze vorm van 'kiezersbedrog'.

Meer aandacht voor staatsinrichting in het onderwijs

Om vertrouwen tussen politiek en de 'burger' te herstellen, is het Burgerforum van mening dat ook de burger een stap in de goede richting kan zetten om tot een beter begrip tussen politici en de bevolking te komen. Meer onderwijs en kennis over politiek en openbaar bestuur zal hier aan bijdragen. De aandacht moet daarbij niet alleen gericht zijn op het leren van feiten, maar vooral ook op hoe democratie in de praktijk werkt en hoe je zelf als burger een bijdrage kunt leveren.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Burgerforum_Kiestelsel

Het moge duidelijk zijn dat Infocratie het antwoord is op deze aanbevelingen:

- Alle volksvertegenwoordigers zijn op persoonlijke titel gekozen, of ze nu deel uitmaken van een fractie of een groepering van ongebonden. Het inleveren van een zetel is dan niet meer aan de orde, slechts de vermelding van de fractie achter hun naam. Hun persoonlijke stemgedrag wordt in beide gevallen getoetst aan de Infogrammen.
- Lijstduwers bestaan niet meer omdat alle leden zich persoonlijk committeren aan het deelnemen aan de vertegenwoordiging.
- Alleen al het woord 'staatsinrichting' geeft aan hoe groot de kloof is tussen de systeemwereld en de leefwereld. Het is niet aan de orde om traditionele staatsinrichting te doceren. Beter is het om democratie een plaats te geven in de netwerksamenleving waarin de jonge generaties zich bevinden. Infocratie biedt, zoals in de tekst gemeld, het platform om democratie in de beleefwereld van de millennials te brengen, bijvoorbeeld op basis van een te ontwerpen 'serious game'.

8. Dr. T.P. Louwerse, politicoloog en Universitair hoofddocent stelt in Trouw van 25 juli 2017 onder de kop 'Burger moet zich gehoord voelen...':

- *'Er is meer vertrouwen in democratie dan in instituties, zoals politieke partijen'.*
- *'Een meer proportioneel stelsel zoals in Nederland en Duitsland geeft meer vertrouwen. Als je meer partijen hebt, is de kans groter dat je je mening bij één daarvan kwijt kunt'.*
- *'Als mensen het idee hebben dat ze gehoord worden, zullen zij meer vertrouwen hebben.'*

<https://www.universiteitleiden.nl/medewerkers/tom-louwerse#tab-1>

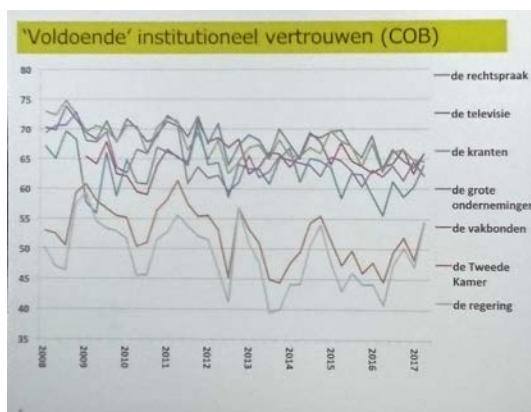
9. Trouw van 25 juli 2017:

'Nederland en Duitsland zijn minder vatbaar voor populisme dan Frankrijk en Groot-Brittannië, concludeert het internationale onderzoeksbureau Kantar Public in een vandaag gepubliceerde studie. Kantar liet vorige maand bijna vijfduizend mensen uit de vier onderzochte landen vragen beantwoorden over onder meer hun vertrouwen in de toekomst, visie op de politiek, en geloof in maatschappelijke instituties. In Nederland voerde Tim de Beer het onderzoek uit. "Mensen zijn vatbaarder voor populisme als zij weinig vertrouwen hebben in instituties, als zij vinden dat ze niet gehoord worden, of een kloof tussen burger en politiek ervaren.'

<https://www.trouw.nl/democratie/nederlanders-en-duitsers-zijn-niet-erg-vatbaar-voor-populisme~a19b7ac0/>

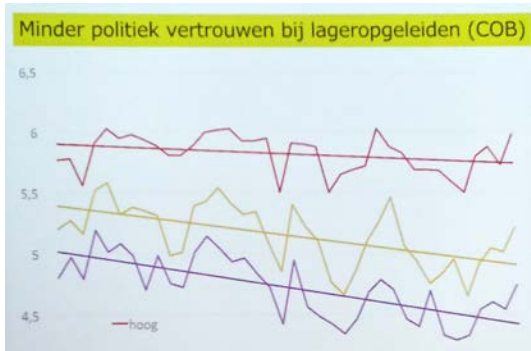
10. Meetup Tegenlicht 13 september 2017

Prof. dr. Paul Dekker, Programmaleider Waarden en zingeving richt zich op de onderzoeksthema's civil society, non-profitsector, vrijwilligerswerk, participatie, politieke houdingen, waarden en vertrouwen. Drie van zijn in zijn lezing getoonde diagrammen wil ik hier weergeven.

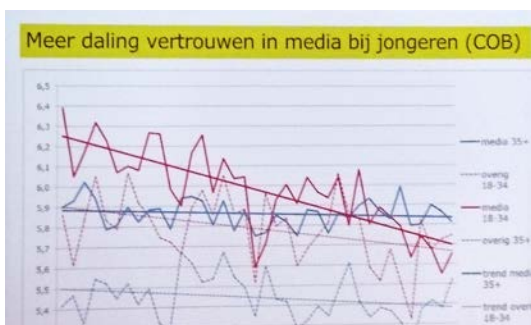

Het vertrouwen in tweede kamer en regering is structureel lager dan in andere instituties.

Het politiek vertrouwen is bij lager opgeleiden structureel lager dan bij hoger opgeleiden. Waarschijnlijk sluiten eenvoudige visuele weergaven van standpunten beter aan op hun denkwereld dan abstracte, vaak op hoger opgeleiden afgestemde teksten.

De rode lijn geeft een bij jongeren van 18-34 door de tijd dalend vertrouwen in traditionele media aan. Het kan dus nuttig zijn om politieke informatie te richten op de nieuwe media, bijvoorbeeld in de vorm van op die media afgestemde infographics.

